

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Groningen hem op 26 april 2007 hebben verzocht zich te legitimeren terwijl daar volgens verzoeker geen reden voor was.

Voorts klaagt verzoeker erover dat deze ambtenaren zijn kamer hebben doorzocht om zijn legitimatiebewijs te vinden.

Beoordeling

Algemeen

Op 26 april 2007 verschenen rond 7.45 uur twee politieambtenaren van het regionale politiekorps Groningen aan verzoekers woning, om de heer X aan te houden.

Verzoeker vertelde de politieambtenaren dat X was verhuisd en gaf aan in welke kamer X had gewoond.

Verzoeker was verder gaan slapen en na vijf minuten klopten de politieambtenaren bij verzoeker op zijn deur. Zij vroegen hem of hij zich kon legitimeren. Dat weigerde verzoeker te doen. Volgens verzoeker doorzochten de politieambtenaren hierop zijn kamer en vonden zij zijn legitimatiebewijs in zijn tas. Toen bleek dat verzoeker niet de gezochte X was, zijn de politieambtenaren weer vertrokken.

Verzoeker ging enkele dagen later naar het politiebureau om zich over de hele gang van zaken te beklagen. Daar sprak hij met politieambtenaar K.

Omdat verzoekers klacht niet naar tevredenheid werd opgepakt en afgedaan diende verzoeker bij brief van 16 augustus 2007 een klacht in bij de korpsbeheerder. Verzoeker voelde zich door het politieoptreden geïntimideerd en vond dat zijn privacy was geschonden.

Op 25 oktober 2007 bracht de klachtencommissie advies uit aan de korpsbeheerder. De commissie constateerde uit het door haar ingestelde onderzoek dat verzoeker toestemming had gegeven aan de betrokken politieambtenaren om het pand te betreden. Zij hadden geen gebruik hoeven maken van de machtiging tot binnentreden die ze bij zich hadden. Om er zeker van te zijn dat verzoeker niet de persoon was die zij zochten, hadden zij hem verzocht zijn identiteitsbewijs te tonen. Deze bevoegdheid ontleen de politieambtenaren volgens de klachtencommissie aan artikel 8a van de Politiewet, waarin is bepaald dat politieambtenaren bevoegd zijn tot het vorderen van een identiteitsbewijs, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de politietaak. De klachtencommissie was van oordeel dat het voor de uitoefening van de politietaak noodzakelijk was dat verzoeker zich diende te legitimeren. De executie van vonnissen is

een politietaak en de politieambtenaren dienden zich ervan te overtuigen dat verzoeker niet de persoon was die moest worden aangehouden. Hoewel verzoeker zich in zijn huisvrede voelde aangetast, had hij tijdens de gesprekken met politieambtenaar K. enkele keren verklaard toestemming te hebben gegeven om in zijn kamer naar zijn identiteitsbewijs te zoeken. De commissie concludeerde dat de politieambtenaren met toestemming van verzoeker in diens woning hadden gezocht naar zijn identiteitsbewijs. De commissie adviseerde de korpsbeheerder de klacht ongegrond te verklaren.

Bij brief van 15 november 2007 liet de korpsbeheerder weten het advies van de klachtencommissie over te nemen en verzoekers klacht ongegrond te verklaren.

Hierop wendde verzoeker zich tot de Nationale ombudsman.

I. Ten aanzien van het verzoek zich te legitimeren

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren hem op 26 april 2007 hebben verzocht zich te legitimeren terwijl daar volgens hem geen reden voor was.

2.1 De korpsbeheerder heeft de Nationale ombudsman bij brief van 2 april 2008 laten weten dat de politieambtenaren S. en C. op 25 april 2007 belast waren met de uitvoering van arrestatiebevelen en dat zij omstreeks 8.00 uur bij de X-sstraat nummer Y waren. Volgens de GBA-gegevens zou daar een persoon wonen tegen wie een onherroepelijk vonnis van € 75,00 of 1 dag hechtenis openstond.

Nadat S. en C. hadden aangebeld, werden ze volgens de korpsbeheerder vanaf de eerste etage door verzoeker te woord gestaan, die hen meedeelde dat de gezochte persoon niet meer in het pand woonde. Op de vraag of ze even in het pand mochten kijken, gooide verzoeker zijn sleutels naar beneden. De politieambtenaren hebben hiermee de deur geopend en het pand betreden. Er werden geen personen aangetroffen in het niet in gebruik zijnde café. Om uit te sluiten dat verzoeker niet de gezochte persoon was, hebben S. en C. verzoeker opgezocht en naar zijn naam gevraagd. De korpsbeheerder heeft aangegeven dat zij verzoeker vervolgens om zijn legitimatiebewijs hebben gevraagd, om te kunnen controleren of verzoeker een juiste naam opgaf. Volgens de korpsbeheerder wilde verzoeker daaraan aanvankelijk niet meewerken. Op een gegeven moment had verzoeker gezegd dat S. en C. zelf maar moesten zoeken, waarna hij weer in bed stapte.

De korpsbeheerder heeft gesteld dat S. en C. met verzoekers toestemming het pand hebben betreden. De bevoegdheid tot het vorderen van het legitimatiebewijs ontleenden zij volgens de korpsbeheerder aan artikel 8a Politiewet. Deze vordering was redelijkerwijs noodzakelijk voor de uitoefening van de politietaak, om vast te stellen of verzoeker al dan niet de man was op wie de signalering van toepassing was. Het niet voldoen aan de

vordering is strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht, aldus de korpsbeheerder.

De korpsbeheerder acht de klacht ongegrond.

2.2 De korpsbeheerder heeft desgevraagd bij brief van 16 april 2008 laten weten dat het pand een niet in gebruik zijnd café was. Het pand was erg onoverzichtelijk en lag vol rommel. De politieambtenaren hebben op de gang een drietal deuren waargenomen, waarvan er één toegang gaf tot de kamer van verzoeker. Alleen verzoekers kamer was bewoond, aldus de korpsbeheerder.

Volgens de korpsbeheerder had de machtiging tot binnentreden, die overigens niet was gebruikt, betrekking op het hele pand. In de gemeentelijke basisadministratie was geen kamernummer van de gezochte persoon opgenomen.

2.3 Uit de door de korpsbeheerder bijgevoegde stukken blijkt dat verzoeker ten tijde van de gedraging 22 jaar oud was, en de gezochte X 25 jaar oud was.

3. Verzoeker heeft in reactie op het standpunt van de korpsbeheerder gesteld dat identificatie alleen mag worden gevraagd bij twijfel aan de identiteit en wanneer er sprake is van verdenking van een overtreding. Volgens verzoeker was er geen reden om aan te nemen dat hij iemand anders was en werd hij nergens van verdacht.

Desgevraagd heeft verzoeker tijdens een telefoongesprek op 23 juni 2008 met een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman laten weten dat er geen naambordjes bij de voordeur dan wel de kamers hingen.

Beoordeling

4. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Dit betekent dat de politie bij het vorderen van inzage van een identiteitsbewijs een belangenafweging dient te maken.

5. Ingevolge de Politiewet is de politie bevoegd tot het vorderen van inzage van een identiteitsbewijs indien dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de politietaak (zie Achtergrond, onder 1.1). Indien er geen sprake is van een verdachte, dan kan deze bevoegdheid worden gebruikt wanneer de politie optreedt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, ter handhaving van de openbare orde of in het kader van de hulpverleningstaak. Voorwaarde is dat een vordering van inzage van een identiteitsbewijs redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de politietaak (zie Achtergrond, onder 1.2).

In dit geval was er geen sprake van een verdenking. Wel trad de politie op in het kader van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Nu X volgens de GBA-gegevens op het

adres van verzoeker woonachtig zou zijn en er geen sprake was van kamernummering of naambordjes waaruit zou kunnen blijken dat er meerdere personen in het pand woonachtig waren, acht de Nationale ombudsman het redelijkerwijs noodzakelijk voor de uitvoering van de arrestatiebevelen dat verzoeker zich diende te legitimeren. Gelet op het geringe leeftijdsverschil had verzoeker immers de gezochte X kunnen zijn. Door verzoeker naar zijn legitimatiebewijs te vragen, heeft de politie niet in strijd met het redelijkheidsvereiste gehandeld.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

II. Ten aanzien van het doorzoeken van de kamer

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de betrokken politieambtenaren zijn kamer hebben doorzocht om zijn legitimatiebewijs te vinden.

2.1 De korpsbeheerder heeft in zijn brief aan de Nationale ombudsman van 2 april 2008 gesteld dat verzoeker aanvankelijk niet wilde meewerken aan het verzoek zich te legitimeren. Nadat hem een legitimatiebewijs was gevorderd, had hij tegen de betrokken politieambtenaren gezegd dat zij zelf maar moesten zoeken naar een legitimatiebewijs, waarna verzoeker weer in bed stapte. Betrokken ambtenaar S. trof vervolgens in een openstaande tas die op een stoel voor hem in verzoekers kamer stond, een legitimatiebewijs aan. Bij controle bleek verzoeker niet de gezochte persoon te zijn, aldus de korpsbeheerder. Na excuses te hebben gemaakt voor het ongemak, hebben de politieambtenaren het pand weer verlaten.

De korpsbeheerder heeft gesteld dat verzoeker de politieambtenaren toestemming heeft gegeven om in zijn kamer naar zijn identiteitsbewijs te zoeken. Het doorzoeken van de woning is zeer beperkt gebeurd omdat het identiteitsbewijs vrij snel werd gevonden in een openstaande tas. De korpsbeheerder acht de klacht ongegrond.

2.2 Desgevraagd heeft de korpsbeheerder bij brief van 16 april 2008 laten weten dat er in verzoekers kamer geen sprake is geweest van een doorzoeking. Daarvoor hadden S. en C. ook geen machtiging ontvangen. Verzoeker had toestemming gegeven het pand te betreden en de politieambtenaren bovendien uitgenodigd om zijn identiteitsbewijs te zoeken. Er is daarbij niet in kasten of in laden gezocht en de identiteitskaart is vrij snel gevonden, aldus de korpsbeheerder.

3. Verzoeker heeft in reactie op het standpunt van de korpsbeheerder gesteld dat hij nooit tegen de politieambtenaren heeft gezegd dat zij maar in zijn kamer naar zijn legitimatiebewijs moesten zoeken.

Beoordeling

4. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer. Dit betekent dat de politie pas mag overgaan tot een doorzoeking wanneer daarvoor een wettelijke basis bestaat en aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

5. De Nationale ombudsman is het niet eens met de stelling van de korpsbeheerder dat er geen doorzoeking heeft plaatsgevonden. De korpsbeheerder heeft immers gesteld dat nadat verzoeker zou hebben aangegeven dat de politieambtenaren zelf maar naar zijn legitimatiebewijs moesten zoeken, zij dit bewijs vrij snel in een openstaande tas hebben gevonden. Dit impliceert dat er wel degelijk naar een legitimatiebewijs is gezocht. Hiervoor was echter geen wettelijke basis en de politieambtenaren waren evenmin voorzien van een machtiging tot doorzoeking. Dit betekent dat zij niet naar het legitimatiebewijs hadden mogen zoeken. Of verzoeker wel of niet tegen de politieambtenaren heeft gezegd dat zij maar moesten zoeken is hierbij niet van belang. Zelfs indien verzoeker dit heeft gezegd (wat hij zelf overigens betwist), hadden de politieambtenaren niet moeten overgaan tot doorzoeking. Daarvoor is een doorzoeking een te zware aantasting van de privacy, die niet voor niets aan strenge wettelijke voorschriften is gebonden. Voorkomen moet worden dat achteraf onduidelijkheid ontstaat over het al dan niet geven van toestemming.

Nu verzoeker zich schuldig had gemaakt aan het niet tonen van een legitimatiebewijs (zie Achtergrond, onder 3.), hadden de politieambtenaren verzoeker kunnen aanhouden om zijn identiteit op het politiebureau vast te stellen. Waarschijnlijk had verzoeker zijn legitimatiebewijs wel laten zien indien zij hem voor een eventuele aanhouding hadden gewaarschuwd.

Dat de politie zonder wettelijke basis in verzoekers kamer heeft gezocht naar een legitimatiebewijs, acht de Nationale ombudsman in strijd met het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Groningen is:

- niet gegrond ten aanzien van het verzoek zich te legitimeren;
- gegrond ten aanzien van de doorzoeking in verzoekers kamer, wegens schending van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

Onderzoek

Op 25 januari 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer B. te Groningen, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Groningen.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Groningen, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werd de betrokken politieambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Zij maakten van deze gelegenheid geen gebruik.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor het justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Groningen over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie.

1. Verzoekschrift van 25 januari 2008, met bijlagen.
2. Standpunt van de korpsbeheerder van 2 april 2008, met bijlagen.
3. Aanvullende informatie van de korpsbeheerder van 16 april 2008.
4. Telefonisch verstrekte informatie van verzoeker van 23 juni 2008.
5. Reactie van verzoeker van 26 juni 2008.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1.1 Politiewet

Artikel 8a, eerste lid

"Een ambtenaar van politie aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, is bevoegd tot het vorderen van inzage van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht van personen, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de politietaak."

1.2 Politiewet, Tekst & Commentaar op het Wetboek van Strafvordering, onder redactie van C.P.M. Cleiren en J.F. Nijboer, zevende druk, 2007, p. 2051

Toelichting op artikel 8a, eerste lid

"...e) Identificatieplicht ter uitvoering van de politietaak. In het kader van het opsporingsonderzoek heeft de politie bevoegdheden om achter de identiteit van een verdachte te komen. Deze zijn onder meer vastgelegd in de art. 55b en 61a Sv. Is er geen sprake van een verdachte en treedt de politie op ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde of ter handhaving van de openbare orde of in het kader van de hulpverleningstaak, dan kan de onderhavige bevoegdheid worden gebruikt. Mits een vordering van inzage van een identiteitsbewijs redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van die politietaak. (...)"

2. Wetboek van Strafrecht

Artikel 447e

"Hij die niet voldoet aan de verplichtingen om een identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden, hem opgelegd bij artikel 2 van de Wet op de identificatieplicht, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie."